

2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija

Lengvai perskaitoma versija

„Lengvai perskaitoma“
reiškia, jog informacija pateikta taip,
kad ją lengvai suprastų intelekto negalią turintys
ir visi kiti žmonės.

Sudėtingų žodžių paaiškinimas

Čia paaiškinti sudėtingi žodžiai,
kurie tekste yra **paryškinti**.

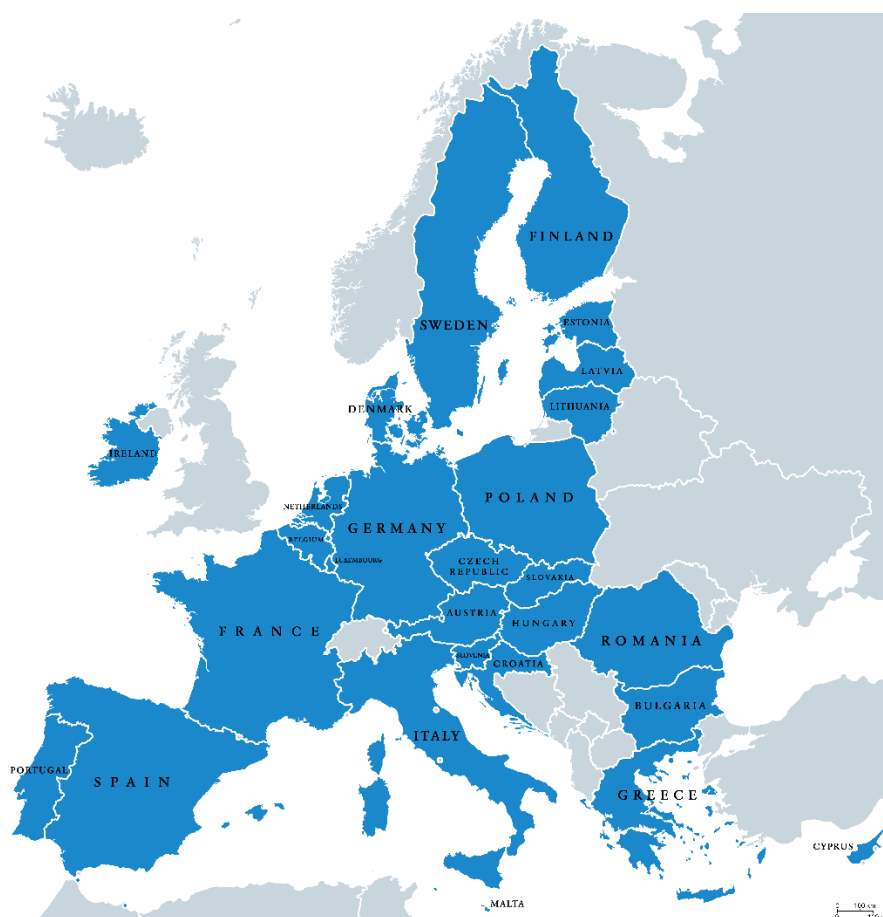
Grįžę į šį puslapį visada galite pasižiūrėti,
ką šie žodžiai reiškia.

Europos Sąjunga

Europos Sąjunga – 27 Europos šalių grupė.

Šios šalys susibūrė siekti,

kad žmonėms būtų geriau, lengviau ir saugiau gyventi.

Europos Komisija

Europos Komisija – už kasdienę veiklą atsakinga

Europos Sąjungos
institucija.

Ji imasi veiksmų ir
siūlo Europos Sąjungos teisės aktus.
Europos Komisija taip pat padeda
neįgaliesiems ir gina
jų teises.

Europos Parlamentas

Europos Parlamentas –
Europos Sąjungos institucija,
kurią renka Europos Sąjungos gyventojai.
Kartu su Europos Sąjungos
Taryba
Parlamentas svarsto ir sprendžia,
kokius teisės aktus priimti Europos Sąjungoje.

Europos Sąjungos Taryba

Europos Sąjungos Tarybą
sudaro
visų Europos Sąjungos šalių
vyriausybių atstovai.
Kartu su Europos Parlamentu
Taryba svarsto ir sprendžia,
kokie teisės aktai įsigalios Europoje.

JT konvencija

JT neįgaliųjų teisių konvencija
yra susitarimas,
kurį pasirašė daugybė pasaulio šalių.
Konvencijoje nurodoma, kad neįgalieji
turi tokias pačias teises, kaip ir visi kiti žmonės.
Joje taip pat nurodoma, kaip šalys

gali ginti neįgaliųjų teises.

Trumpiau ji vadinama JT konvencija, arba NTK.

Šią JT konvenciją yra pasirašiusi Europos Sąjunga ir visos jos šalys. Tai reiškia, kad jos sutinka siekti įgyvendinti konvenciją ir ginti visų neįgaliųjų teises.

Neįgaliesiems skirta strategija

Taip trumpiau vadinama 2021–2030 m.

neįgaliųjų teisių strategija.

Neįgaliesiems skirta strategija – planas, kuriuo nustatoma, kokių neįgaliųjų teisių apsaugos veiksmų per ateinantį dešimtmetį imsis

Europos Komisija.

2010–2020 m. strategiją pakeitė

nauja 2021–2030 m. neįgaliesiems skirta strategija.

Europos prieinamumo aktas

Šį aktą Europos Sąjunga priėmė tam, kad neįgaliesiems būtų prieinama kuo daugiau reikalingų dalykų ir paslaugų

.

Pavyzdžiui:

- bankomatai;
- kompiuteriai;
- televizoriai;
- bilietų pardavimo automatai.

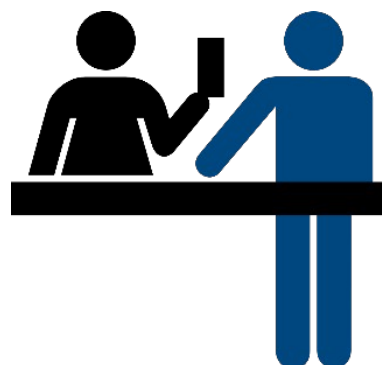
Europos neįgaliojo kortelė

Su Europos neįgaliojo kortele neįgaliesiems būtų lengviau keliauti ar gyventi kitoje Europos Sąjungos šalyje.

Ši kortelė šalims suteikia galimybę pripažinti asmenų negalią ir sudaryti jiems geresnes sąlygas dalyvauti kultūros, sporto ir kitoje veikloje. Pavyzdžiui, su šia kortele neįgalieji gali pigiau įsigyti bilietų į muziejų ar į futbolo rungtynes.

Be to, naudodamiesi šia kortele intelekto negalią turintys asmenys gali gauti lengvai perskaitomą ir suprantamą informaciją.

Šiuo metu ši kortelė naudojama tik keliose Europos Sąjungos šalyse.

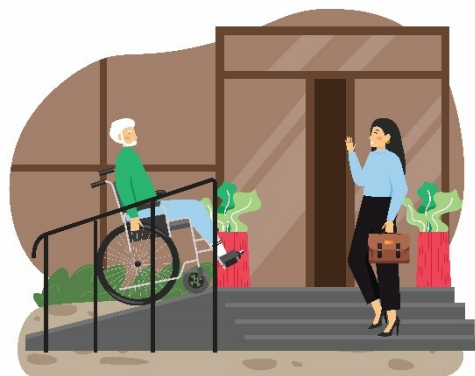
Prieinamumas

Laikoma, kad reikalingi dalykai yra prieinami, jei jais gali naudotis neįgalieji ir visi žmonės.

Jei jie nėra prieinami, neįgalieji gali patirti atskirtį.

Pavyzdžiui:

- jei pastatai yra be rampos, neįgalieji vežimėliuose į juos patekti negali;
- jeigu telefonai yra neprieinami, aklieji negali jais naudodamiesi bendrauti kaip visi kiti žmonės;

- jeigu informacija nėra lengvai perskaitoma, intelekto negalia turintys asmenys negalės jos suprasti.

Globos įstaigos

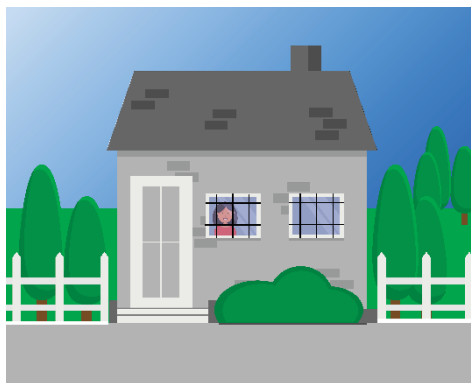
Globos įstaigos – tai vietos, kuriose kai kurie neįgalieji gyvena atskirai nuo kitų žmonių.

Ten gyvenantys neįgalieji yra atskirti nuo bendruomenės.

Jie ne visada gali priimti savarankiškus sprendimus.

Neįgalieji turi teisę

priimti su savo gyvenimu susijusius sprendimus ir dalyvauti bendruomenės gyvenime.

Pabėgėliai

Pabėgėliai – asmenys, kurie palieka savo šalį ir namus,

nes juose

nebesaugu gyventi.

Pavyzdžiui, jų valstybėje

vyksta karas

ir jų gyvybei gali grėsti pavojus.

Pastaraisiais metais

daug pabėgėlių atvyko į Europą

ieškoti geresnio gyvenimo.

Kas yra neįgaliesiems skirta strategija?

2021 m. kovo mėn.

Europos Komisija paskelbė naują 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategiją.

Trumpiau ją vadiname

neįgaliesiems skirta strategija.

Neįgaliesiems skirta strategija – planas, kuriuo nustatoma, kokių veiksmų per ateinantį dešimtmetį ims Europos Komisija, kad užtikrintų neįgaliųjų teisių apsaugą.

Deja, daug neįgaliųjų Europoje neturi tokių pačių galimybių, kaip kiti žmonės.

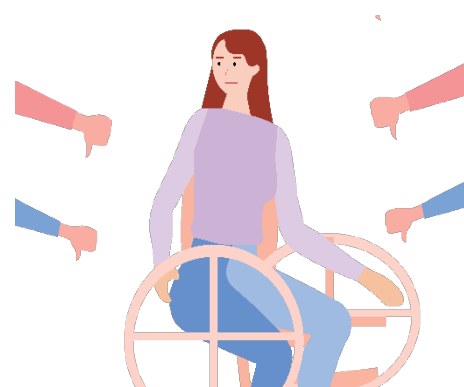
Daug dalykų jiems yra neprieinami.

Neretai jie patiria atskirtį.

Su jais kartais elgiamasi netinkamai ar nesąžiningai.

Neįgalioms moterims,

globos įstaigose gyvenantiems neįgaliesiems ir neįgaliesiems **pabėgėliams** yra dar sunkiau.

Europos Komisija

parengė neįgaliesiems skirtą strategiją,

siekdama užtikrinti, kad visi neįgalieji galėtų naudotis savo teisėmis ir turėti tokias pat galimybes gyvenime, kaip ir visi kiti žmonės.

Neįgaliesiems skirtoje strategijoje nurodoma, kad per ateinantį dešimtmetį Europos Komisija ir toliau aktyviai sieks gerinti neįgaliųjų gyvenimą.

Be kita to, strategijoje nurodoma, kad Europos Komisija sieks pažangos šiose srityse:

1. JT konvencija

Europos Sąjunga ir visos jos šalys yra pasirašiusios **JT konvenciją**. Tai reiškia, kad jos sutinka imtis JT konvencijoje nurodytų veiksmų, kad apsaugotų neįgaliųjų teises.

Artimiausiais metais

Europos Komisija ir toliau kartu su Europos Sąjungos šalimis sieks užtikrinti JT konvencijos įgyvendinimą Europoje, taip pat užtikrins, kad neįgalieji galėtų:

- naudotis tomis pačiomis teisėmis ir turėti tokias pat galimybes, kaip ir visi kiti žmonės;
- gauti paramą, kurios reikia norint gerai gyventi;
- jaustis, kad su jais elgiamasi sąžiningai ir pagarbiai;
- priimti savarankiškus sprendimus.

Europos Komisija taip pat bendradarbiaus su kitomis šalimis, kurios yra pasirašiusios JT konvenciją. Taip jos galės mokytis vienos iš kitų.

2. Prieinamumas

Neįgaliesiems prieinamumas yra be galo svarbus. Jei reikalingi dalykai neįgaliesiems **neprieinami**, jie negali dalyvauti bendruomenės gyvenime taip, kaip kiti žmonės. Pavyzdžiui, jeigu pastatai ir gatvės nėra prieinami, neįgalieji negali laisvai judėti taip, kaip kiti žmonės.

Europos Sąjunga yra priėmusi teisės aktų, kad neįgaliesiems būtų prieinami reikalingi dalykai ir paslaugos. Pavyzdžiui, **Europos prieinamumo aktu** siekiama pagerinti kai kurių paslaugų ir dalykų prieinamumą visiems žmonėms. Taip pat yra priimta teisės aktų, kuriais ginamos keliaujančių neįgaliųjų teisės.

Nepaisant įdėto darbo, daug reikalingų dalykų ir paslaugų tebėra neprieinami ir neįgalieji lieka atskirti.

Artimiausiais metais
Europos Komisija kartu

su visomis Europos Sąjungos šalimis sieks užtikrinti, kad jos laikytųsi šių teisės aktų ir kad reikalingi dalykai bei paslaugos būtų prieinami visiems. Taip pat iki 2022 m. **Europos Komisija** įsteigs Europos prieinamumo centrą, kuriame:

- žmonės, kurių darbas susijęs su prieinamumu, galės dalytis savo žiniomis ir mokytis vieni iš kitų;
- Europos šalys galės kartu užtikrinti, kad neįgaliesiems būtų prieinami reikalingi dalykai.

3. Laisvas judėjimas

Laisvas judėjimas reiškia, kad visi **Europos Sąjungos** gyventojai turi teisę laisvai judėti, dirbti, mokytis ir gyventi bet kurioje Europos Sąjungos šalyje. Pavyzdžiui, Vokietijos gyventojas gali persikelti į Prancūziją mokytis ar dirbti.

Deja, laisvai judėti neįgaliesiems neretai yra sudėtinga ar net neįmanoma. Persikelti ir gyventi kitoje Europos Sąjungos šalyje neįgaliesiems gali būti sudėtinga, nes:

- kitoje šalyje gali būti nepripažįstamas jų neįgalumo statusas;
- jie gali negauti paramos, kuri reikalinga, kad jie galėtų ten gyventi.

Artimiausiais metais

Europos Komisija sieks, kad neįgalieji taip pat galėtų naudotis laisvo judėjimo teise.

Komisija siekia sukurti veiksmingą **Europos neįgaliojo kortelę**, kuria besinaudojantiems asmenims bus lengviau būti pripažintiems asmenimis su negalia ir persikėlus gyventi į kitą Europos Sąjungos šalį naudotis reikalingais dalykais ir lengvatomis.

4. Balsavimo teisė

Balsavimo teisė yra labai svarbi.

Visi Europos gyventojai turi turėti balsavimo teisę ir išrinkti tuos, kas Europoje priims sprendimus ir teisės aktus.

Jie taip pat turi teisę kandidatuoti rinkimuose.

Tai reiškia, kad kiti žmonės gali už juos balsuoti ir išrinkti juos sprendimų priėmėjais Europoje.

Neįgalieji taip pat turi turėti šią teisę.

Jų balsas yra toks pat svarbus, kaip ir visų kitų.

Deja, kai kurie neįgalieji Europoje negali naudotis šia teise, kadangi reikalingi dalykai jiems nėra neprieinami.

Be to, kai kurie neįgalieji dėl savo negalios negali balsuoti

ar kandidatuoti rinkimuose.

Jie patys negali priimti sprendimų.

Už juos nusprendžia kiti.

Tokios sąlygos yra nesąžiningos.

Artimiausiais metais

Europos Komisija sieks užtikrinti, kad neįgalieji galėtų naudotis balsavimo teise ir teise kandidatuoti rinkimuose.

5. Savarankiškas gyvenimas

Neįgalieji turi teisę savarankiškai gyventi ir priimti sprendimus.

Pavyzdžiui, jie turi teisę spręsti kur, kaip ir su kuo gyventi.

Europos šalys turėtų užtikrinti, kad visi neįgalieji galėtų naudotis šia teise.

Deja, kai kurie neįgalieji Europoje gyvena **globos įstaigose** atskirti nuo bendruomenės.

Todėl jie ne visada gali sprendimus priimti savarankiškai.

Artimiausiais metais

Europos Komisija glaudžiai bendradarbiaudama su **Europos Sąjungos** šalimis sieks užtikrinti, kad neįgalieji gautų reikiamą paramą ir galėtų:

- gyventi savarankiškai, o ne globos įstaigose atskirti nuo kitų žmonių;
- savarankiškai priimti sprendimus;
- dalyvauti bendruomenės gyvenime, kaip ir visi kiti žmonės.

6. Galimybė dirbti

Galimybė dirbti reiškia, kad visi žmonės turi turėti galimybę dirbti ir užsidirbti.

Deja, itin daug neįgaliųjų yra bedarbiai.

Taip gali būti dėl to, kad:

- biurai, gatvės, transportas ir kiti dalykai neįgaliesiems nėra **prieinami**, todėl jie negali jais naudotis, kaip visi kiti žmonės;
- daug neįgaliųjų neturi galimybės dalyvauti mokymuose ir įgyti naujų įgūdžių, būtinų darbui gauti.

Neturintys darbo neįgalieji dažniau gyvena skurdžiai ir patiria atskirtį.

Artimiausiais metais

Europos Komisija sieks užtikrinti, kad neįgalieji galėtų:

- dalyvauti mokymuose ir įgyti naujų įgūdžių;
- gauti darbą ir būti savarankiški.

7. Teisė kreiptis į teismą

Žmonės turi teisę kreiptis į teismą, jeigu mano, kad su jais elgiamasi netinkamai ar nesąžiningai.

Teisme žmonės yra išklausomi ir imamasi veiksmų jiems apsaugoti.

Deja, kai kurie neįgalieji Europoje

teise kreiptis į teismą naudotis negali.

Neįgalieji negali kreiptis į teismą ir prašyti pagalbos, net jei su jais elgiamasi netinkamai ar nesąžiningai.

Artimiausiais metais

Europos Komisija sieks užtikrinti,

kad, kaip ir kiti žmonės, neįgalieji galėtų kreiptis į teismą.

Kreipdamiesi į teismą jie gali apsaugoti savo teises, kai su jais elgiamasi netinkamai ar nesąžiningai.

8. Galimybė mokytis

Galimybė mokytis reiškia, kad visi žmonės turi teisę eiti į mokyklą ir universitetą, išmokti naujų dalykų ir gerinti savo įgūdžius.

Deja, daug jaunų neįgaliųjų neturi galimybės baigti mokyklą ar studijuoti universitete. Daug dalykų jiems yra neprieinami ir jie gali patirti atskirtį. Neretai neįgalūs vaikai turi lankyti specialias mokyklas, skirtas tik neįgaliems vaikams. Jiems gali būti draudžiama lankyti mokyklą kartu su kitais vaikais.

Artimiausiais metais

Europos Komisija kartu

su visomis **Europos Sąjungos** šalimis

sieks užtikrinti, kad daugiau neįgalių vaikų galėtų lankyti mokyklą su visai kitais negalios neturinčiais vaikais.

9. Sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas

Sveikatos priežiūros prieinamumas reiškia, kad sergantys žmonės turi galimybę gydytis ligoninėje, lankytis pas gydytoją ir nusipirkti reikiamų vaistų.

Neįgalieji turi teisę gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas, kaip ir visi kiti žmonės.

Tačiau neretai jie negali naudotis šia teise,

kadangi sveikatos priežiūros paslaugos būna per brangios ar nepasiekiamos.

Be to, neįgaliesiems gali būti neprieinamos ligoninės ir kiti reikalingi dalykai,

todėl sirgdami jie paprastai negali jose apsilankyti.

Artimiausiais metais

Europos Komisija kartu

su **Europos Sąjungos** šalimis

sieks užtikrinti, kad neįgaliesiems

sveikatos priežiūros paslaugos taptų prieinamesnės.

10. Meno, sporto ir turizmo prieinamumas

Neretai daug neįgaliųjų negali užsiimti veikla, susijusia su menu, sportu ar turizmu.

Pavyzdžiui, jie galbūt negali:

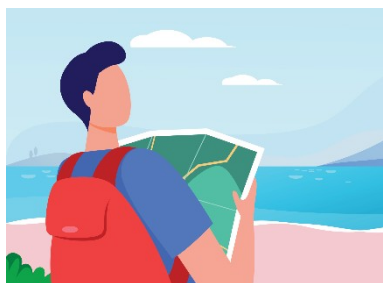
- apsilankyti muziejuje;

- žaisti krepšinį ar tenisą;

- vyksti atostogauti kitur.

Tokia veikla žmonėms padeda įsilieti į bendruomenės gyvenimą. Užsiimti tokia veikla turi teisę ir neįgalieji.

Artimiausiais metais **Europos Komisija** sieks užtikrinti, kad ši veikla būtų prieinama neįgaliesiems. Jeigu ji bus prieinama, visi neįgalieji galės ja užsiimti ir dalyvauti bendruomenės gyvenime.

11. Darbas už Europos ribų

Be kita ko, **Europos Sąjunga** padeda žmonėms ir kitose pasaulio valstybėse. Kai kuriose neturtingose šalyse žmonės negali gauti net paprasčiausių geram gyvenimui reikalingų dalykų.

Pavyzdžiui, jie galbūt neturi darbo ar pakankamai maisto savo šeimai. Tokiose šalyse gyvenantiems neįgaliesiems yra dar sunkiau. Jie galbūt negauna paramos, kurios jiems reikia, kad galėtų gerai gyventi.

Europos Sąjunga yra sukūrusi pagalbos tokioms šalims programų. Dalį lėšų jis skiria tam, kad padėtų gerinti tokių šalių gyventojų gyvenimą.

Artimiausiais metais

Europos Komisija,

vykdama savo veiksmus neturtingose pasaulio šalyse, sieks užtikrinti, kad

būtų padedama ir tų šalių neįgaliesiems.

Neįgalieji neturėtų būti pamiršti.

12. Svarbios informacijos rinkimas

Kad **Europos Sąjunga** galėtų padėti neįgaliesiems, jai reikia apie juos surinkti svarbios informacijos.

Pavyzdžiui, reikia žinoti, kiek neįgaliųjų:

- gyvena globos įstaigose;
- yra moterys;
- turi intelekto negalią.

Taip niekas nebus pamirštas ir nepatirs atskirties.

Artimiausiais metais

Europos Komisija sieks surinkti

šią svarbią informaciją.

Taip Komisijai bus lengviau suprasti

skirtingų grupių neįgaliųjų padėtį

ir jiems atitinkamai padėti.

Kaip įgyvendinti neįgaliesiems skirtą strategiją?

Kad **neįgaliesiems skirta strategija** būtų įgyvendinta, o neįgaliųjų situacija pagerėtų, bus imamas šių veiksmų:

- **Europos Komisija** kartu su visomis **Europos Sąjungos** šalimis rems jų veiklą neįgaliųjų teisių srityje;
- Europos Komisija bendradarbiaus ir su visomis kitomis Europos Sąjungos įstaigomis bei biurais. Pavyzdžiui, ji kartu su **Europos Parlamentu** ir **Europos Sąjungos Taryba** sieks užtikrinti, kad priimdami teisės aktus ir sprendimus jie atsižvelgtų į neįgaliųjų poreikius;
- Europos Komisija bendradarbiaus su neįgaliųjų organizacijomis. Komisija išklausys jų nuomonę ir ir rems jų svarbią veiklą užtikrinant neįgaliųjų teises;

- Europos Komisija sieks, kad daugelis jos paslaugų ir dalykų būtų **prieinami** neįgaliesiems. Pavyzdžiui, Komisija sieks užtikrinti, kad jos pastatai būtų prieinami ir kad daugiau informacijos būtų lengvai perskaitoma. Taip pat ji sieks į savo tarnybas priimti dirbti daugiau neįgaliųjų.

2024 m. bus parengta ataskaita, kurioje bus pristatyta, kokių veiksmų ėmėsi Europos Komisija, kad įgyvendintų neįgaliesiems skirtą strategiją. Ataskaitoje taip pat bus nurodyta, ką pavyko nuveikti ir kuriose srityse Europos Komisija galėtų pasistengti labiau.

Daugiau informacijos

Jeigu turite klausimų apie neįgaliesiems skirtą strategiją, galite į mus kreiptis e. paštu EMPL-C3-UNIT@ec.europa.eu.

Šį lengvai skaitomą tekstą parengė Lila Sylviti, redagavo – Soufiane El Amrani. Daugiau informacijos apie lengvai skaitomus tekstus rasite adresu easy-to-read.eu

